

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح بند (و) ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه مصوب ۱۳۸۹»

مشخصات طرح

دوره هشتم - سال چهارم

شماره ثبت:

۶۱۶

شماره چاپ:

۱۷۶۷

تاریخ چاپ:

نام دفتر:

مطالعات اجتماعی

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۱۰۱۲۱۲۱

تاریخ انتشار:

۱۳۹۰/۹/۲۹

مقدمه و بیان مسئله

با تشکیل بنیاد شهید و امور ایثارگران در سال ۱۳۸۳، ضرورت تدوین و تهیه سند راهبردی دربرگیرنده همه قوانین مربوط به ایثارگران و رفع نیازهای قانونی ایشان بیش از پیش احساس شد. این موضوع در ماده (۹۹) قانون برنامه چهارم توسعه منعکس گردید و مقرر شد این سند تهیه گردد.

این سند تحت عنوان لایحه جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران توسط دولت تهیه و به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید ولی با ایرادات شورای محترم نگهبان قانون اساسی مواجه گردید و به تصویب نهایی نرسید. در این راستا با اتمام تاریخ قانون برنامه چهارم توسعه، دولت و مجلس شورای اسلامی بر آن شدند تا بخشی از نیازهای قانونی مربوط به ایثارگران را که در لایحه جامع خدمت‌رسانی به ایثارگران دیده شده بود در قانون برنامه پنجم توسعه لحاظ نمایند. با وجود این در پاره‌ای از موارد موادی از قانون برنامه پنجم توسعه که به امور ایثارگران مربوط بودند با اشکالاتی از جنبه تقنینی، اجرایی و شکلی مواجه شدند. این امر هم ایثارگران و هم دستگاه‌های اجرایی و هم نهاد متولی رسیدگی به امور ایثارگران را با مشکل و چالش‌های عدیده‌ای در اجرا و تفسیر این مواد قانونی مواجه نمود. از جمله این قوانین چالش‌برانگیز بند «و» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه است که دارای ابهامات متعددی بوده و در اجرا، مشکلات متعددی پیش روی ایثارگران و دستگاه‌های اجرایی به وجود آورده است.

از این رو نمایندگان محترم به منظور رفع اشکالات و ابهامات موجود در بند «و» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه، طرح مورد بررسی را با قید دو فوریت تقدیم مجلس شورای اسلامی کردند. طرح ارائه شده در مقایسه با قانون موجود دارای تغییراتی است که اثرات و عوارض مشخصی به شرح ذیل خواهد داشت که لزوم توجه و دقت بیشتر را طلب می‌کند.

بررسی طرح پیشنهادی در مقایسه با بند «و» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه

۱. در صدر بند «و» طرح ارائه شده به جای عبارت «دستگاه‌های اجرایی» عبارت «کلیه دستگاه‌ها» آمده است که دارای تعریف قانونی مشخصی نیست و باعث برداشت‌های گوناگون شده و دارای ابهام است.
۲. در طرح پیشنهادی به جای عبارت (جانبازان ۵۰ درصد) در قانون برنامه، عبارت (جانبازان ۲۵ درصد) آمده و به جای عبارت (آزادگانی که حداقل پنج سال سابقه اسارت دارند)، عبارت (آزادگان بالای سه سال اسارت) آمده است. بدین ترتیب دامنه شمول این قانون گسترده‌تر شده است.
۳. در طرح پیشنهادی، همسران شهدا و جانبازان معرفی شده از سوی بنیاد شهید و امور ایثارگران نیز به مشمولین بند «و» ماده (۴۴) افزوده شده است.

۴. در طرح پیشنهادی، مشمولین ۵ درصد سهمیه استخدامی دستگاه‌ها به صورت روشن‌تر از آنچه در قانون برنامه ذکر شده بود بیان گردیده است و به جای عبارت (سایر جانبازان، آزادگان، رزمندگان و همسر و فرزندان

آنان) عبارت (رزمندگان با سابقه شش ماه حضور داوطلبانه در جبهه‌ها و فرزندان جانبازان زیر بیست‌وپنج درصد «۲۵٪» و فرزندان آزادگان زیر سه سال اسارت و خواهران و برادران شهدا) آمده است. در این بند رزمندگان با سابقه شش ماه حضور داوطلبانه در جبهه‌ها و خواهران و برادران شهدا در زمره ایثارگران قرار داده شده و به مشمولین این بند اضافه شده‌اند.

۵. در تبصره «۱» طرح پیشنهادی ضوابطی برای اعمال اولویت‌بندی بین ایثارگران ارائه شده است. براساس ضوابط اشاره شده تا زمانی که یک فرزند شهید استخدام نشده وجود داشته باشد استخدام سایر ایثارگران منتفی خواهد بود.

۶. در تبصره «۲» طرح پیشنهادی معافیت از شرط جنسیت به قانون افزوده شده است درحالی‌که در پاره‌ای از مشاغل رعایت شرط جنسیت در استخدام افراد لازم و ضروری است.

۷. تبصره «۳» طرح پیشنهادی نیز هرگونه جذب نیروی انسانی در دستگاه‌ها را پس از تعیین تکلیف سهمیه مذکور مجاز دانسته و برای متخلفین مجازات‌هایی را مطابق قوانین و مقررات مربوطه پیش‌بینی کرده است. براین اساس دستگاه‌ها تا تعیین تکلیف سهمیه استخدامی مذکور امکان جذب هیچ نیروی دیگری را نخواهند داشت.

از مقایسه به عمل آمده چنین استنباط می‌شود که پیشنهاددهندگان طرح مورد بررسی سعی نموده‌اند نکات مبهم و اشکالات اجرایی موجود در بند «و» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه را تا حد امکان و با افزایش دامنه شمول و اضافه کردن گروه‌های دیگر به تعریف ایثارگران رفع کنند و هیچ گروهی از ایثارگران را از شمول این قانون حذف نکنند. با وجود این، اشکالات جدیدی به شرحی که عنوان شد ایجاد شده است که در صورت تصویب، مشکلات جدیدی پیش روی ایثارگران و دستگاه‌های اجرایی قرار خواهد داد.

جمع‌بندی و ارائه پیشنهاد

همانگونه که ذکر شد اصلاحات پیشنهادی ارائه شده برای بند «و» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه موجب شده است تعدادی از اشکالات و ابهامات اجرایی در بند «و» ماده مورد نظر رفع گردد. از این رو تصویب کلیات طرح پیشنهادی توصیه می‌شود و لکن با عنایت به اشکالات جدید به وجود آمده توصیه می‌گردد متن زیر جایگزین طرح پیشنهادی شود.

ماده واحد - بند «و» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

بند «و» - کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند در چارچوب سهمیه استخدامی و جایگزینی نیروهای خروجی خود حداقل بیست‌وپنج درصد (۲۵ درصد) نیازهای استخدامی خود را از میان جانبازان و آزادگان و فرزندان شهدا و فرزندان جانبازان بیست‌وپنج درصد (۲۵ درصد) و بالاتر و فرزندان آزادگان بالای سه سال اسارت، همسران شهدا و جانبازان معرفی شده از سوی بنیاد شهید و امور ایثارگران، تأمین و نسبت به استخدام آنان از محل مجوزهای مربوط و پست‌های بدون متصدی اقدام نمایند و پنج درصد (۵٪) سهمیه استخدامی را نیز به فرزندان جانبازان زیر بیست‌وپنج درصد (۲۵٪) و فرزندان آزادگان زیر سه سال اسارت اختصاص دهند. دستگاه‌های مشمول این قانون موظفند مشمولین این بند از قانون را بدون الزام به رعایت شرط سنی، تحصیلی و آزمون و با احراز شرایط گزینش عمومی استخدام نمایند. در مواردی که نیاز به تخصص دارد رعایت شرایط علمی الزامی است.

آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد مشترک بنیاد شهید و امور ایثارگران و معاونت توسعه منابع انسانی رئیس‌جمهور به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.